

Programm „Sisalikuretk rabas“ algklassiõpilastele

Sihtgrupp: 1.-4. klassi õpilased

Põhimõtted:

Programmi viivad läbi klassiõpetaja ja looduskeskuse juhendajad koostöös. Iga kuni 12-õpilaselisel rühmal on oma juhendaja, kes on kehastunud sisalik Sissiks. Õppekäik viiakse läbi nii, et taimi ei rebita maast üles ning loomi häiritakse võimalikult vähe. Õpilased liiguvad mööda laudteed.

Klassiõpetaja ülesandeks on:

- * viia koolis läbi eelnev õpe ja õppekäigule järgnev arutelutund,
- * motiveerida õpilasi programmi tegevustest osa võtma ,
- * jagada klass kuni 12-liikmelisteks rühmadeks,
- * jälgida õpilaste turvalisust ja omavahelist suhtlemist,
- * jälgida, et ülesandeid täites ei kahjustataks raba kooslust.

Looduskeskuse juhendaja ülesandeks on:

- * näidata enne rappa minekut õpilastele slaidiprogrammi suvisest rabast,
- * kehastuda sisalik Sissiks,
- * tutvustada õpilastele enne rappa minekut töölehel olevaid ülesandeid ja anda nende täitmiseks nõuandeid,
- * jagada vajalikud vahendid,
- * metsast rappa minekul viia läbi puudebingo,
- * juhtida ülesannete täitmist:
 - valida erinevate ülesannete täitmise kohad,
 - anda kõik ülesanded suuliselt,
 - juhendada õpilasi ülesannete täitmisel,
 - anda õpilastele ülesannete täitmiseks vajalik teave,
- * laudteelt lahkumise järel viia läbi mäng “Sissi arvab, et...”,
- * viia õppekäik läbi nii, et õpilased kogevad raba eripära ning saavad sealt positiivse, huvi tekitava elamuse.

Eesmärgid:

Õpilased

- * kogevad raba eripära ning saavad sealt positiivse, huvi tekitava elamuse,
- * tunnevad ära arusisaliku, teavad tema eluviisi, elupaika ja seoseid teiste liikidega,
- * harjutavad vaatlemist, analüüsimist ja teisi uurimismeetodeid,
- * arendavad sotsiaalseid oskusi.

Vahendid

- * Sisalikumütsid juhendajatele.
- * Igal õpilasel on väljatrükitud töölehed, millele märkmed teha.
- * Paari peale käsnn, kõrgema servaga taldrik või alus, majapidamispaper.

Töö käik:

1. Enne ja pärast õppekäiku koolis toimuva ettevalmistava ja kokkuvõtva töö viib üldjuhul läbi koolis töötav juhendaja, kokkuleppel võib kaasata ka looduskeskuses töötava juhendaja.
2. Slaidiprogrammi suvisest rabast (kestus ca 12 minutit) vaadatakse enne rappa minekut looduskeskuses. Slaidiprogramm annab ülevaate raba suvisest aspektist – värvid jm muutuvad sesoonselt. Slaidiprogrammil on lisaks üldvaadetele fotosid rabataimedest ja –loomadest. Lähemalt saab vaadelda huulheina, mis sügisel ja kevadel on puhkeseisundis. Fotod on varustatud tekstiga. Soovitame juhendajal piltidel oleva tekstiga seonduvat teavet või elamusi juurde rääkida või vaikne muusika taustaks mängima panna. Iga pilt slaidiprogrammis kestab 10 sekundit. Soovi korral saab piltide vaheldumist nooleklahviga kiirendada või eelmise slaidi juurde tagasi pöörduda.

Pärast slaidiprogrammi vaatamist soovitame õpilastele esitada järgmised küsimused:

- Millise meeleolu lõi slaidide vaatamine?
- Millest teadsid juba enne?
- Mida uut said teada?“

Koos kokkuvõtte tegemisega kulub slaidiprogrammi vaatamisele 30-45 minutit.

3. Õppekäigul aitab sisalikumütsi kandev juhendaja õpilastel raba sisaliku vaatenurgast tunda õppida.

3.1. Metsast rappa minekul täidetakse puude bingo tööleht. NB! Alustada tuleb seal, kus on veel pajusid näha, muidu pole tegevus tulemuslik.

3.2. Töölehe täitmine.

Osa töölehel olevaid ülesandeid täidetakse pärast õppekäiku koduse tööna või klassis arutelutunni käigus. Need on töölehel märgitud piktogrammiga, millel on kujutatud maja.

Töölehel on kuus osa:

I lehel olevaid käitumisreegleid selgitab juhendaja õpilastele enne rappa minekut.

II lehel oleva ülesande täitmist alustatakse sellest, et juhendaja räägib arusisaliku välimusest ja eluviisist, pöörates erilist tähelepanu nendele tunnustele, mis on töölehel viitejoontega märgitud.

III-IV lehel olev ülesanne täidetakse sellises kohas, kus saab peatuda ning ümbrust vaadelda ja tunnetada. Juhendaja annab ükshaaval vastavad ülesanded. Vastuseid pole tarvis kirja panna, kuid kui mõni õpilane soovib seda teha, siis teda ei keelata.

V lehel oleva ülesande juures, kus peab joonistama pildil olevate taimede lehe, tuleb jälgida, et ühelt taimelt ei võetaks liiga palju lehti. Samal ajal kui õpilased joonistavad, räägib juhendaja nendest taimedest. Tähelepanu pööratakse ka sellele, kas ja kuidas on need taimed sisalikule tähtsad (varjupaik, nendelt leiab putukaid jms) Samuti räägib juhendaja loomadest, kelle siluetid on.

VI lehel oleva ülesande juures, ning toob välja sisaliku võimalikud seosed nende loomadega. Lehel oleva katse viivad õpilased läbi paaristööna. Juhendaja räägib, et turbasammal imeb endasse palju vett nagu käsn. Õpilased teevad käsna märjaks ning asetavad taldrikule, ei vajuta peale. Juhendaja räägib vähemalt 2 minutit, et tõmmata laste tähelepanu käsnaga toimuvale eemale. Juhendaja räägib, et turbasamblaid on rabas väga palju, eriti keskosas. Turbasammal kasvab igal aastal umbes sentimeetri ning raba muutub keskel aina kõrgemaks. Rabas, turbasambla sees, on väga palju puhast vett. Kuna raba on keskel kõrgem, valgub osa turbasammaldes olnud veest raba servadesse. Raba servas olevat väga märga ala nimetatakse servamäreks. Keskosas võib raba pind vahel päris kuiv olla. Õpetaja pöörab õpilaste tähelepanu sellele, mis on juhtunud käsnaga nende taldrikul: käsna pind on suhteliselt kuiv (katsu õrnalt majapidamispaberiga), taldrikule on valgunud vett.

VII lehe ülesande täitmist alustatakse raba keskel. Kuni rabast välja jõudmiseni loendatakse erinevat värvi turbasamblaid. Juhendaja soovib vaadata ka pooltoone.

VII Soovitame lehe viimase ülesande teha õppekäigu lõpusmängulisena, kui ollakse juba rabast välja tulnud ja saab ringis seista. Sisalik Sissi (kannab sisalikumütsi) seisab ringi keskel, viskab kellelegi palli ja ütleb väite. Palli saaja peab hindama, kas väide oli õige või väär. Kui arvas õigesti, saab ise Sissi mütsi ja õiguse väide öelda. Tempo peab olema kõrge, kasutada võib nii töölehel olevaid väiteid kui ise välja mõelda.

Töölehel olevaid väiteid hinnatakse paaristööna kas enne või pärast mängu läbiviimist.

VIII lehel olev ülesanne joonistada raba Sissi silmade läbi täidetakse kodus või koolis, kuid selle toetamiseks teeb juhendaja või õpetaja kindlasti päeva lõpus kokkuvõtte õpilaste elamustest ning sellest, milline on sisaliku välimus, eluviis ja elupaik. Soovitame seda teha ringis, igaüks ütleb vabas järjekorras, mida huvitavat ta täna teada sai ning mis kõige rohkem meeldis. Juhendaja täiendab ja kommenteerib õpilaste poolt öeldut positiivses võtmes.

4. Koolis toimivas arutelu- või kokkuvõtvast tunnis soovitame töölehe ülesanded ja nende täitmise protsess läbi arutada ning kommenteerida, vaadata posterettekannete stiilis õpilaste poolt joonistatud pilte. Kui on rohkem aega, võib ette valmistada sellekohase rollimängu või kasutada storyline meetodit (näidet meetodi kohta vt <http://lemill.net/content/webpages/storylinemang/view>).

